

9 (47.60)

П16

П. ПАНАМАРЭНКА

ПЕРШАЯ ГАДАВІНА
ВЫЗВАРЭННЯ БЕЛАРУСІ
АД НЯМЕШНА-ФАШЫСЦКІХ
ЗАХОПНІКАУ

ДЗЯРЖАЎНАЕ ВИДАВЕЦТВА БССР

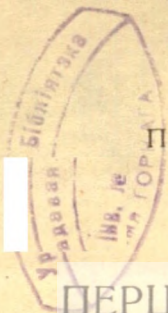
МІНСК

1945 г.

9(47.60)

1716

Пролетарыі ўсіх краін, еднайцеся!

П. ПАНАМАРЭНКА

6689/1

ПЕРШАЯ БАДАВІНА
 ВЫЗВАЛЕННЯ БЕЛАРУСІ
 АД НЯМЕЦКА-ФАШЫСЦКІХ
 ЗАХОПНІКАЎ

(Выступленне Старшыні Савета Народных
 Камісараў Беларускай ССР таварыша
 П. К. Панамарэнка на VII Сесіі Вярхоўнага
 Савета БССР)

Президентская библиотека
 Республики Беларусь

8 800000 927886

ДЗЯРЖАЎНАЕ ВЫДАВЕЦТВА БССР

МІНСК

1945 г.

ПРЕЗИДЕНЦКАЯ БІБЛІАТЭКА
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Говора БССР

Дзяржаўнае выдвецтва БССР

1976

Мінск

ПРЭЗІДЭНЦКАЯ БІБЛІЯТЭКА
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Таварышы дэпутаты! VII сесія Вярхоўнага Савета Беларускай Совецкай Соцыялістычнай Рэспублікі сабралася ўпершыню на поўнасьцю вызваленай ад нямецкіх захопнікаў беларускай зямлі ў дні, калі ўсе народы вялікага Совецкага Саюза святкуюць перамогу над фашысцкай Германіяй.

Год назад гераічная Чырвоная Армія разграміла нямецкую армію і выкінула іх вон з межаў Совецкай Беларусі, выратавала наш народ ад рабства і канчатковага знішчэння. Бітва за вызваленне Совецкай Беларусі ўвойдзе ў гісторыю Вялікай Айчыннай вайны, як адна з найвялікшых бітваў усіх войнаў. Бітва за вызваленне Совецкай Беларусі на ўвесь свет прадэманстравала сілу совецкага народа і яго арміі, сілу совецкай зброі і геніяльнасць ваеннага кіраўніцтва.

У выніку амаль чатырохгадовай гіганцкай бітвы, рашаючай лёс пакаленняў, гітлераўская Германія разгромлена і павержана ў прах.

Совецкі народ, гераічная Чырвоная Армія адстаялі незалежнасць нашай Радзімы, выратавалі мільёны людзей ад рабства і знішчэння, выратавалі ад фашысцкага вандалізма цывілізацыю Еўропы.

Наша перамога азначыла канец гітлераўскай фашысцкай дзяржавы, канец разбойніцкіх фашысцка-німецкіх імперыялістаў на ўсход, якія прыносілі незлічоныя пакуты і няшчасце народам нашай краіны. Совецкі народ святкуе найвялікшую ў гісторыі чалавецтва перамогу.

Совецкая дзяржава вытрымала ўсе выпрабаванні вайны і перамагла дзякуючы развіццю і арганізацыі сваёй гаспадаркі, вытрымцы і адзінству народа, майстэрству і баявому духу сваіх войск, стратэгіі і палітыцы дзяржаўнага кіраўніцтва.

Совецкі народ, ахоплены непрамірымай нянавісцю да прыгняталнікаў і захопні-

каў, перанёс увесь цяжар і нягоды вайны, у жорсткіх схватках з ворагам паказаў цуды ваеннай храбрасці і працоўнага гераізма, бяспрыкладную стойкасць і самаадданасць.

За час Айчыннай вайны яшчэ больш умацавалася і загартавалася вялікая дружба народаў нашай краіны. Народы Совецкага Саюза, адстаяваючы свабоду і незалежнасць сваёй Радзімы, яшчэ цясней згуртаваліся вакол савецкай паліцы, большэвіцкай партыі, вакол свайго правадыра і настаўніка таварыша Сталіна (працяглыя апладысменты).

У разгроме немцаў сказалася бястрашша і мужнасць рускага народа, які вёў за сабой усе народы Совецкага Саюза, сказалася перавага савецкай тэхнікі, сказалася сіла савецкай арганізаванасці, сіла савецкай культуры, крыніцай якіх з'яўляецца магутная савецкая дзяржава, створаная мудрасцю большэвікоў, геніем Леніна — Сталіна.

Савецкі Саюз перамог таму, што мае

гераічную Чырвоную Армію, натхнёную ўзвышанымі і блagarоднымі мэтамі вайны, аснашчоную магутнейшай ваеннай тэхнікай, кіруемай таленавітымі палкаводцамі.

Совецкі Саюз перамог таму, што натхніцелем і арганізатарам усенароднай барацьбы супроць гітлераўскіх захопнікаў з'явілася партыя Леніна — Сталіна, якая з'єднала ў адзінае і накіравала да агульнай мэты намаганні ўсіх савецкіх людзей, падпарадкаваўшы ўсе сілы і сродкі справе разгрому ворага.

Наш савецкі народ абавязан сваёй перамогай таму, хто падрыхтаваў да абароны нашу Айчыну, хто разам з Леніным стварыў, вырасціў і ўмацаваў нашу Чырвоную Армію, хто кіраваў стварэннем нашай магутнай індустрыі, якая дала ў часе вайны ўсё, што неабходна для разгрому ворага, хто накіраваў наша сялянства на шлях калгасаў, выратаваўшы армію і краіну ад голаду, ад недахопу сыравіны, таму, хто выхаваў савецкіх людзей у духу беззаветнага служэння Радзіме, у духу не-

парушнай дружбы народаў нашай краіны, хто выхаваў у іх гераізм і бясстрашша, стойкасць і мужнасць, — нашаму вялікаму правадыру і настаўніку таварышу Сталіну (усе ўстаюць, працяглыя апладысменты).

З велізарным задавальненнем і радасцю сустрэў увесь савецкі народ вестку аб прысваенні таварышу Сталіну звання Геоя Савецкага Саюза, узнагароджанні яго другім ордэнам *ГЕРАІМСКАЯ БУБАЯТРА* і прысваенні яму вышэйшага воінскага звання — Генералісімуса Савецкага Саюза, як выражэнне найвялікшых гістарычных заслуг таварыша Сталіна перад нашай Радзімай, перад народамі нашай краіны, перад усім прагрэсіўным чалавецтвам (усе ўстаюць, працяглыя апладысменты, якія пераходзяць у авацыю).

Таварышы дэпутаты! Беларусь за сваю гісторыю многа разоў падвяргалася нападам захопнікаў, якія марылі пакарыць землі славянскага Усхода. Беларуская зямля на працягу многіх стагоддзяў была арэнай вельмі жорсткіх бітваў і схватак.

На нашай зямлі часта рашаўся лёс не толькі беларускага народа, але і лёс другіх народаў і дзяржаў Еўропы. Землі Беларусі тапталі полчышчы нямецкіх захопнікаў-мечаносцаў, полчышчы Фрыдрыха Другога, полчышчы шведскіх захопнікаў Карла XII, полчышчы Напалеона.

На долю нашага пакалення выпала тры разы сустрэцца тварам да твару са зварыным нямецкім імперыялізмам. У вайну 1914 года нямецкія захопнікі вытапталі, спалілі і спустошылі палавіну гарадоў і сёл Беларусі, у 1918 годзе нямецкія захопнікі акупіравалі амаль усю Беларусь і прынеслі ў яе рэжым грабязу, гвалту і забойстваў. І, нарэшце, у гэтую Вялікую Айчынную вайну ўвесь народ Совецкага Саюза і народ Совецкай Беларусі зноў сутыкнуліся са зварыным тварам нямецкага фашызма, з пагрозай заняволення і знішчэння.

І, як гэта відаць з мінулага і вопыту нашых дзён, для ўсіх і ўсякіх захопнікаў падзеі на нашай зямлі паўтараліся і нязмен-

на заканчваліся сакрушальным іх разгромам і выгнаннем.

У мінулых войнах беларускі народ, які знаходзіўся пад прэсам палітычнага, эканамічнага і нацыянальнага гнёту, у барацьбе супроць захопнікаў адстаяваў сваю нацыянальную незалежнасць. У Вялікую Айчынную вайну савецкага народа супроць фашысцкай Германіі беларускі народ упершыню за сваю гісторыю разам з народамі ўсяго Савецкага Саюза адстаяваў сваю любімую Радзіму — Вялікі Саюз Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік, сваю беларускую савецкую дзяржаву, створаную Леніным і Сталіным у 1919 годзе, адстаяваў сваю свабоду, чэсць і незалежнасць сваёй дзяржавы, адстаяваў заваяванні Вялікай Кастрычніцкай Соцыялістычнай Рэвалюцыі.

Ахоплены смяртэльнай нянавісцю да нямецкіх захопнікаў, беларускі народ з першых-жа дзён па закліку таварыша Сталіна ўзняўся на абарону савецкай Радзімы.

Плячом к плячу са сваім старэйшым, найбольш блізкім і родным братам — вялікім рускім народам, з украінскім і другімі народамі нашай Радзімы, беларускі народ з бяспрыкладнай мужнасцю змагаўся на палях бітваў за чэсць, свабоду і незалежнасць Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік і тым самым за сваю Беларускаю Совецкую Соцыялістычную дзяржаву.

У радах Чырвонай Арміі і ўсенародным партызанскім руху супроць захопнікаў змагаліся мільёны сыноў і дачок беларускага народа. Наступленне Чырвонай Арміі ў Беларусь праходзіла ва ўмовах усенароднай дапамогі і падтрымання нашых войск, ва ўмовах усенароднага выступлення супроць нямецкіх захопнікаў.

Гэтай барацьбой Беларусь унесла вялікі ўклад у агульную справу разгрому ворага.

У бясстрашнай і мужнай барацьбе на палях бітваў Вялікай Айчыннай вайны вырас і загартаваўся беларускі народ, яшчэ больш вырасла яго нацыянальная сама-

свядомасць. Наш народ яшчэ больш стаў
цаніць і любіць савецкую ўладу, сваю сва-
боду, зямлю, пераданую яму навечна,
калгасны лад, пагрозу страты якіх ён так
рэальна адчуў у перыяд нямецкай акупа-
цыі.

У Вялікай Айчыннай вайне беларускі на-
род, рабочы клас, калгаснікі і аднаасобнае
сялянства, савецкая інтэлігенцыя пака-
залі непарушнае адзінства і бязмежную
адданасць сваёй вялікаму Со-
вецкаму Саюзу, свайму прыводзіць у партыі,
свайму прыводзіць у таварышу Сталіну
(працяглы агляд семінары).

Савецкая Беларусь падверглася за тры
годы акупацыі велізарнаму разбурэнню.

Разбураны прамысловасць, сельская гас-
падарка, установы культуры, навукі і ма-
стацтва. Загінула больш палавіны нацыя-
нальнага багацця рэспублікі. Знішчаны
плады шматгадовых прац беларускага на-
рода.

Нямецкія захопнікі разбурылі нашы га-
рады, у тым ліку і сталіцу Савецкай Бела-

русі — горад Мінск, пазбавіўшы жылля і ўсіх умоў чалавечага існавання мільёны людзей.

Захопнікі разбурылі калгасы, разграбілі і знішчылі іх маёмасць. Як носьбіты самага разбойніцкага імперыялізма і рэакцыі, яны зверска распраўляліся з калгасным сялянствам, прабуючы зламаць яго свабодалюбівы дух. Шляхам тэрора і разбою нямецкія захопнікі працягалі знішчыць новыя соцыялістычныя акнэсіны ў вёсцы, якія ўзніклі ў выніку перамогі калгаснага ладу.

Замыслаў нямецкіх акупантаў зводзіліся да таго, каб адабраць у савецкіх сялян зямлю і ўсё тое, што далі ім савецкая ўлада і калгасны лад і ператварыць сялян у рабоў нямецкіх памешчыкаў.

Захопнікі разбурылі і спалілі тысячы сёл і вёсак, ператварылі цэлыя раёны ў пустыні. Немцамі спалена і разбурана толькі ў сельскай мясцовасці звыш 1.200 тысяч жылых дамоў, гаспадарчых пабудоў, адміністрацыйных і культурных устаноў.

Жыццёвы ўзровень насельніцтва ў вы-

ніку нямецкай акупацыі вельмі панізіўся, народ аказаўся пазбаўленым неабходных прадметаў хатняга ўжытку, жылля, адзення, птушкі, жывёлы. Да вайны ў Беларусі не было ні адной калгаснай сялянскай сям'і, якая не мела-б каровы; зараз не мае кароў больш палавіны сельскага насельніцтва.

Сотні тысяч сыноў і дачок беларускага народа замучаны нямецкімі захопнікамі. Памяць аб іх з'яўляе да абодвух бакоў адплату, да суролага пакарання гітлераўскага катаў і зачыншчыкаў вайны.

Гераічная Чырвоная Армія выратавала беларускі народ ад нямецкага рабства і знішчэння, вярнула свабоду і незалежнасць працоўным Беларусі, выратавала народную гаспадарку ад канчатковага знішчэння.

З першых-жа дзён вызвалення ў рэспубліцы пачаліся аднаўленчыя работы ў прамысловасці і сельскай гаспадарцы, пачалося аднаўленне ўстаноў навукі і культу-

ры, а таксама жылля калгаснікаў, рабочых і служачых.

Ва ўмовах старай царскай Расіі з яе адсталым прамысловым развіццём і індыўдуальнай дробнай сялянскай гаспадаркай такія разбурэнні ў народнай гаспадарцы азначалі-б дзесяцігоддзі галечы і неймаверных няшчасцяў мільёнаў людзей.

Нашай дзяржаве, калгаснаму ладу пад сілу вырашэнне такой гіганцкай задачы, як аднаўленне разбуранай лямцамі народнай гаспадаркі кароткімі тэрмінамі.

З поўным тэкстам дакумента можна
азнаёміцца ў бібліятэцы